

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาพฤติกรรมการกระทำความผิดซ้ำ ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยทั้งเชิงสำรวจ โดยการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ตามที่จะกล่าวถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
2. การดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

1. ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้ต้องขังเพศชายและหญิง ที่ติดคุกซ้ำในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 69 ราย (ข้อมูลประจำเดือนพฤษภาคม 2550 ตามเอกสารท.103 แบบ3ก.)
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) เป็นชาย และหญิง ที่ติดคุกในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป โดยมีคุณสมบัติดังนี้

- 2.1 เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะดี มีการรับรู้ สื่อสารและตอบแบบสัมภาษณ์ได้
- 2.2 ยินยอมและสมัครใจให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติกำหนดไว้ ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึก เลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลการวิจัย และสมัครใจให้ข้อมูลจำนวน 6 คน

การดำเนินการวิจัย

1. ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยต่าง ๆ
2. เครื่องมือในการวิจัย

- 2.1 สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม
- 2.2 สร้างเครื่องมือชุดคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก
- 2.3 การเก็บข้อมูล
- 2.4 การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

3. สร้างความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบคำถามและการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างเกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเชิงปริมาณ ผู้ที่กระทำผิดซ้ำ โดยปรับปรุงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549 : 85) และดัดแปลงมาจาก สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ (2549 : 87) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนครั้งในการกระทำผิด ระยะเวลาที่ต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ ฐานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ และสภาพแวดล้อมในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดและปลายปิด ให้เลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 การกระทำผิดซ้ำ ในด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำถามเป็นปลายปิด ให้เลือกตอบ มาตรการส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ

เกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ให้คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1 คะแนน

การแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ย พิจารณาจากคะแนนของคำตอบ ซึ่งแบ่งการวัดความคิดเห็น โดยการหาค่าพิสัย 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง

กลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด (วรพจน์ พรหมสัตตยพรต. 2544 : 39 ; อ้างอิงมาจาก Best. 1977 : 174 ; Daniel. 1995 : 19) จากสูตร ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงความกว้าง} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการวัด

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Stiuctured Interview) เรื่องการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ภูมิหลังชีวิตของผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ เกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ ประวัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ชีวิตครอบครัวในวัยเด็ก ลักษณะการเลี้ยงดูของครอบครัว การถูกจับกุมดำเนินคดีของสมาชิกในครอบครัว การคบเพื่อนและลักษณะของกลุ่มเพื่อน สภาพความเป็นอยู่ ลักษณะของชุมชนที่อยู่อาศัย ชีวิต แนวทางในการดำเนินชีวิต ค่านิยมในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการเสพยาเสพติด การเล่นพนัน และการเที่ยวสถานเริงรมย์ ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด รูปแบบและเทคนิควิธีการที่กระทำความผิด ปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันให้กระทำความผิด และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการไม่กระทำความผิดซ้ำ

ส่วนที่ 4 แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ลักษณะคำถามเป็นปลายเปิดและปลายปิด

การสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถาม ปรับปรุง ดัดแปลงจากศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2549 : 85) และสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ (2550 : 87)

2. กำหนดวัตถุประสงค์แบบสอบถาม

3. กำหนดข้อมูลที่ต้องการคือ สํารวจข้อมูลของการวิจัยว่าต้องการข้อมูลอะไรจะใช้คำถามอย่างไร มากน้อยเพียงใด จึงจะได้คำตอบที่ต้องการ

4. กำหนดรูปแบบที่จะใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้แบบปลายปิด โดยมีการกำหนดแนวคำถาม จัดลำดับให้เป็นระเบียบเรียบร้อย กระชับ ครบถ้วนเท่าที่จำเป็น และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นของผู้กรอกแบบสอบถาม

5. สร้างแบบสอบถาม ลงมือเขียนตามแนวที่วางไว้ตลอดจนรูปแบบที่วางไว้พร้อมชี้แจงให้ชัดเจน เนื่องจากแนวสอบถามที่ใช้ไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม คำชี้แจงต้องชัดเจน คือ ข้อมูลที่ได้เป็นความลับ ข้อมูลที่ได้มาไม่มีการเผยแพร่แต่อย่างใด

6. ตรวจสอบ การนำเอาแบบสอบถามที่ร่าง เสนอคณะกรรมการวิทยานิพนธ์และปรับปรุงตามคำแนะนำ

7. นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่านเพื่อพิจารณา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

7.1 นายกฤษณ์ วงษ์เวช ผู้บัญชาการเรือนจำ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์การปกครอง)

ผู้เชี่ยวชาญโครงสร้างเนื้อหา

7.2 นายสมพร จันอุค นักวิชาการ 6 ว. ศศ.ม. (พุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา) สำนักงานพุทธศาสนา จังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

7.3 นายวุฒิชัย พรณะ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ 5 ศศ.ม. (พุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา) เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

7.4 นายโฆสิต วิเศษโมรา ที่ปรึกษากฎหมายสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมหาสารคาม น.ม. นบท. ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม

8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์

9. ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามไปกรมราชทัณฑ์ เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม และ เรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาตทำการวิจัยในเรือนจำ

2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยขออนุญาตเข้าเรือนจำเพื่อประสานงานการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่แจกกับผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง 69 ราย โดยการสุ่มแบบเจาะจง เพื่อศึกษาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ

5. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน โดยสัมภาษณ์ภูมิหลังชีวิตของผู้ที่กระทำความผิดซ้ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกันกับแนวคิดและจากทฤษฎีเกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
3. นำคะแนน ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์

ดังนี้

3.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้ในการเปรียบเทียบผลการกระจายของข้อมูล เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ในการหาค่าเฉลี่ยนำหน้าความคิดเห็นของประชากรจากข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3.3 การเปรียบเทียบการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

3.3.1 เพศ โดยใช้ Independent t-test

3.3.2 อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนครั้งที่กระทำความผิด ระยะเวลาการต้องโทษ อาชีพก่อนต้องโทษ สถานะทางครอบครัว บุคคลที่ดูแลก่อนต้องโทษ สภาพแวดล้อมในชุมชนที่อยู่อาศัย โดยใช้ F-test คือ one way ANOVA

3.3.3 ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกัน ทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี Scheffe

4. นำเสนอวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการอุปนัย คือการตีความข้อมูลตามความหมายในทัศนะของผู้ถูกศึกษา

2. ทำข้อสรุปฉบับร่าง ซึ่งเป็นการนำความคิดที่ผู้ศึกษาประมวลได้จากการกระทำดัชนีข้อมูลแล้วเชื่อมโยงดัชนีเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ด้วยการพรรณนาความหรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของดัชนีหรือข้อมูลที่ศึกษา การทำข้อสรุปฉบับร่างเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไมต้องการออก

3. การสร้างข้อสรุปและการพิสูจน์ข้อสรุป ทำให้มองเห็นแบบแผนที่เกิดจากข้อมูลที่รวบรวมได้ การนำข้อสรุปย่อยมาเชื่อมโยงกันเพื่อเป็นบทสรุปนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ย่อยๆ เข้าด้วยกันด้วยความประณีต

4. วิธีการสร้างบทสรุป คือ รวบรวมบทสรุปย่อยเข้าไปด้วยกัน โดยการทำเป็นบัญชีหางว่าว และโยงเข้าเป็นกลุ่มและโยงเป็นขั้นตอนขึ้นมาตามลำดับเป็นข้อสรุปใหญ่ จัดกลุ่มข้อมูลหาความคล้ายคลึงของข้อมูล การแตกตัวแปรหรือข้อมูลให้ละเอียดลงไป การประมวลข้อมูลเข้าด้วยกัน การทำข้อมูลเป็นองค์ประกอบต่างๆ การเรียงลำดับข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลเชื่อมโยง

5. พิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในเหตุการณ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อสรุปนั้นทำได้เหมาะสมแล้วพยายามเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลเพื่อดูการหลงลืมประเด็นใดหรือไม่ หากคำอธิบายอื่นที่มีน้ำหนักใกล้เคียงกัน อาจลองสมมุติว่าการสรุปที่สรุปไว้ยังไม่ดีพอ ลองใช้คำอธิบายแบบอื่นอธิบายปรากฏการณ์นั้นดูว่าใครมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่ากัน จากนั้นก็พยายามยืนยันและป้องกันข้อสรุปของตนสามารถลบล้างข้อสรุปเหล่านั้นได้หรือไม่ ถ้าลบล้างได้จะได้ยืนยันความมั่นใจมากขึ้น